

ГАРТ

Вісник Херсонського осередку
ім. Володимира Кедровського
Спілки Української Молоді в Україні

Число 3(4) від 27 жовтня 2008

Замість слів редактора

Дорогі друзі! Ви тримаєте у руках третій номер часопису "Гарт" що видається Херсонським осередком Спілки Української Молоді в Україні. В ньому Ви зможете знайти для себе цікаву та корисну інформацію з історії СУМ в Україні, відкрити невідомі досі сторінки української історії, підвищити свій рівень політичної свідомості та політичної культури.

Так, зі статті "Нація": еволюція поняття" Ви дізнаєтеся про походження даного терміну та його значення у різні історичні епохи та в різних мовах, у статті "Історія СУМу: Харківський процес над СВУ-СУМ" знайдете нові цікаві факти про хід судового процесу над українськими патріотами у 1930 році. Також Вам відкриються забуті сторінки історії українського політичного руху на Херсонщині в період Національної революції.

Також Вашій увазі предствляється ексклюзивне інтерв'ю з відомим херсонським гуртом "Роллікс" з якого Ви дізнаєтеся, чому хлопцям нецікаво співати російською. В новій рубриці "поліТЕЗ" ми розкриємо Вам погляд молоді на сучасну українську політику.

Особливу увагу в цьому номері приділено мовному питанню. З другої частини статті "Навіщо переходити на українську мову" Ви дізнаєтеся, які проблеми можуть виникнути у людини, яка живе в російськомовному середовищі але вирішила спілкуватися українською, а також знайдете шляхи подолання цих проблем.

Отже, приємного читання!

МОВНЕ ПИТАННЯ або навіщо переходити на українську мову спілкування

ЧАСТИНА 2. Проблеми, що можуть виникнути

Продовжуємо друкувати серію статей - уривків з книги Т. Демяненка "Українська мова в Херсоні. Від слів до справ". В другій частині Ви дізнаєтеся про ті проблеми, які можуть виникнути при переході на українську мову, а також про способи їх усунення.

1. *Ви соромитесь, або незручно себе почуваете коли хочете в магазині запитати коробок сірників, або пакет вапна, трохи цвяхів, крейди для дошки і т.д.*

В цьому випадку пам'ятайте: ви клієнт, у вашій покупці зацікавлений продавець. Ні в якому разі не переходьте на російську (чи то на іншу мову), або не кажіть те карколомне слово не по-українськи. Краще скажіть один раз українською, а потім (знову ж таки українською) опишіть те чого ви хочете. Зрештою, скажіть: "гвозді по-вашому"! Це дуже зачепить людину, бо вона вважає себе українцем, навіть більше - російськомовним патріотом України. Тому така фраза дасть цій людині поштовх до національного пробудження.

2. *Вам здається, що окрім вас більш ніхто у місті українською не розмовляє. Ви почуваете себе як "голий посеред вулиці" коли говорите у натовпі українською.*

Говоріть українською ще більш принципово. Часто люди шукають собі виправдання: я не говорю українською тому що мені немає з ким. Або: у нас ніхто не говорить українською, був би в мене бодай один друг, що говорить українською...

В цій ситуації ви будете їм живим прикладом. З часом ви

побачите, що люди самі у розмові з вами нерідко будуть переходити на українську. У цей же час ви будете незручною особою для російських шовіністів у Херсоні - завжди казали, що у нашому місті ніхто не говорить українською (бо це "ісконно русская земля") а тут - на тобі, така прикрість...

3. *Співрозмовник закидає вам про утиски прав російськомовних громадян в Україні.*

Спитайте в нього про яку рівність може йти мова, коли на 700 000 українців Криму немає жодної української школи, жодного українського ВУЗа, лише одна гімназія? Скажіть йому про те, що серед більш як 300 газет зареєстрованих в АР Крим, лише одна українська газета: "Кримська світлиця", котру В. Ф. Янукович позбавив урядової підтримки у 2004 р. У Росії живе дев'ятимільйонна українська діаспора, - її ніхто не

утискає. А от сім мільйонів росіян в Україні - найбільш утиснені громадяни. Про яку рівність йдеться мова?

Спитайте, як часто можна почути українську мову на вулицях Херсона? Яку мову у такій ситуації треба захищати?

4. *Якщо у відповідь вам скажуть, що так робити не можна, адже у Криму багато росіян (більшість). Тоді спитайте:*

Чи питали росіяни у Кенігзберзі (тепер Калінінграді) скільки там живе німців, коли зробили його російським містом? Чи питали росіяни кримських татар скільки їх там живе, та якою мовою вони хочуть вчитися, коли виселяли їх з Криму?

Також можна запитати:

УВАГА СУМІВЦЯМ!

Членська вкладка на місяць складає 5 грн.
Не забувайте наповнювати осередкову скарбницю!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ! Сходина Херсонського осередку СУМ в Україні відбуваються щоп'ятниці. Детальну інформацію про час та місце проведення сходин можна отримати за телефонами:

8(093) 6868643 _ Артур Шерстобитов
8(093) 6644249 _ Дмитро Ломоносов

Кого “взуває” міськвиконком?

Під час пленарного засідання XXIV сесії міської ради V скликання прийнято рішення про найменування провулку між проспектом Адмірала Сенявіна та вулицею Паровозною провулком “Взуттєвий”. Комунальному підприємству “Геополіс” дано завдання внести відповідні зміни до чергового плану міста згідно із затвердженою проектною документацією.

Рішення прийнято відповідно до рекомендацій комісії з підготовки та винесення на розгляд міської ради питань щодо найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, парків, скверів, мостів та інших споруд, розташованих на території міста.

Цікаво, що протягом 2008 року до виконкому Херсонської міської ради неодноразово надходили звернення від членів Херсонського осередку СУМ в Україні з проханням надати новим вулицям чи провулкам імена видатних херсонців-державників: Кедровського, Алмазова, Чернявського та інших. Відповідаючи на ці звернення виконком обіцяв врахувати думку заявників, як тільки з'являться нові вулиці, площі чи провулки у нашому місті. То кого міськвиконком намагається “взути” цим рішенням?

Павло Подобєд

24 жовтня у місті Херсоні, в прес-клубі “Новий день” (вул. Декабристів, 26) відбулася прес-конференція організаторів благодійного проекту “З книгою - до дітей!”.

Мета благодійного проекту, який триватиме 1 рік - сприяти інтелектуальному й духовному розвитку дітей-сиріт та дітей інших соціально незахищених категорій шляхом систематичної популяризації дитячого читання у найбільш потребуючих дитячих установах (сиротинці, інтернати та дитячі будинки сімейного типу) та поповнення бібліотечного фонду у дитячих закладах в різних областях України.

Ідеологія

У минулому номері “Гарту» ми започаткували блок “Ідеологія”, в якому будуть розглянуті основні політичні доктрини та політичні категорії. Метою цих публікацій є формування базового

“Нація”: еволюція поняття

Скорочено. Касьянов Георгій Володимирович

Теорії нації та націоналізму: Монографія. - К.: Либідь, 1999. 352 с.

Слово “нація” походить від латинського *natio* (рід, плем'я). Спочатку термін мав дещо зневажливий зміст і - до певної міри - відповідний соціальний контекст - у Давньому Римі “націями” називали групи чужинців з певного регіону, зазвичай об'єднаних кровними зв'язками, які не мали таких прав, якими були наділені громадяни Риму.

В інших “світових” мовах того часу (наприклад, грецькій і давньоєврейській) також існували відповідні терміни для позначення чужинців, адекватні латинському слову “нація”. В латинських варіантах Біблії, наприклад, термін “нація” вживався для позначення “чужинців”,

Болонський університет, у якому зароджувались студентські “нації”

тоді як слово “народ” (*populus*) було відповідником “богообрачного народу”, тобто євреїв. Це “інструментальне” значення терміна - група чужинців, об'єднаних спільним географічним місцем походження чи споріднених кровно, залишалося незмінним протягом століть.

рівня політичної культури та політичної свідомості читачів нашого вісника.

Наші перші публікації в цьому блоці присвячені таким політичним категоріям, як етнос, народ, нація, патріотизм та націоналізм. У попередньому (№2(3)) номері вісника ми писали про історію досліджень таких понять як “нація” та “націоналізм” і проблем, що пов'язані з цими дослідженнями.

Сьогодні до Вашого ознайомлення представляємо етимологію (походження слова) “нації” та “націоналізму”.

Характерно, що від самого початку свого виникнення термін “нація” мав подвійний соціально-психологічний зміст: з одного боку, він виступав як вербальний інструмент відчуження однієї спільноти від іншої, а з іншого - був виявом солідарності для тих, хто до “нації” не входив. У будь-якому випадку один із перших варіантів терміна мав іноді відверте, іноді приховане ксенофобське значення.

Середньовіччя успадкувало і саме слово, і деякі його семантичні нюанси. Спочатку в історичних хроніках воно вживалося тоді, коли йшлося про віддалені, малознайомі народи,

Паризькому університеті уже в 1220 р., наприклад, існували “нація Франції”, “нація Німеччини”, “нація Пікардії”, “нація Нормандії” (*l'honorable nation de France, la fidele nation de Picardie, la venerable nation de Normandie, la constant nation de Germanie*). В Болонському університеті існувало тридцять п'ять націй студентів та викладачів. У Оксфордському університеті офіційно був визнаний поділ студентів на “південну” та “північну” нації.

Оскільки студентські спільноти того часу функціонували також як своєрідні “групи взаємної допомоги”, або як спілки, слово “нація” набуло ще одного значення - це була вже не тільки “спільнота за походженням”, а й “спільнота інтересів”. Проте “етнічний” зміст терміна не втратив свого значення. Зрозуміло, що студентські “нації” були неформальними, а отже й досить нестійкими спільнотами. Залишаючи університет, студент виходив зі складу “нації”.

Приблизно з кінця XIII ст. виникло ще одне значення поняття “нація” - цим терміном об'єднувалися представники того чи іншого спрямування на церковних соборах, причому до

культура яких вважалася відсталою, чужою.

Досить поширеним слово “нація” у середні віки було також в університетах, передусім серед студентських спільнот. Студентські “нації” склалися за принципом спільного географічного походження та мови. В

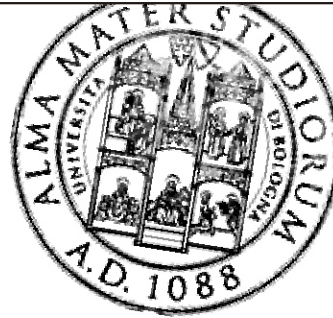
“нації” входили представники не лише церковних, а й світських кіл певної країни. “Нації” були угрупованнями представників інтелектуальної, теологічної, політичної чи церковної еліти того часу, об’єднаних територіальною ознакою.

Такий поділ заохочувався папами, які нерідко були зацікавлені в тому, щоб порушити єдність учасників соборів з метою посилення свого впливу. На Віденському соборі 1311-1313 рр. під час голосування було представлено вісім “націй”: італійська, іспанська, німецька, датська, англійська, шотландська, ірландська й французька. Нерідко ці “нації” об’єднувались для вирішення на свою користь того чи іншого питання. Так, на знаменитому соборі в Констанці (1415 р.) було представлено чотири “на-

ції”, причому до “німецької нації” погодилися увійти угорці, чехи, поляки, шведи й датчани.

У такому розумінні термін набував вагомшого соціально-психологічного змісту, оскільки давав відчуття належності до престижної формальної групи, підвищував соціальний статус особистості, яка належала до такої “нації”. Можна стверджувати, що це був важливий крок на шляху “соціалізації” даного терміна, й водночас - його подальшої “етнізації” - члени “націй” на соборах епохи пізнього середньовіччя нерідко підкреслювали свою належність до певної країни і, що не менш важливо, - до певної мови, хоча за тих часів домінантною мовою культурного, політичного і релігійного життя була латина.

На думку американської дослідниці Лії Грінфелд, приб-

лизо в XVI ст. відбулося перше кардинальне зрушення у вживанні терміна “нація”. В Англії його почали застосовувати щодо населення цієї країни, воно стало синонімом слова “народ” (у латині слово “populus” - “народ”, мало зовсім інше значення, аніж слово “natio”). “Ця семантична трансформація, - пише Л. Грінфелд, - означала появу першої нації у світі, [нації] у тому розумінні цього слова, в якому воно вживається сьогодні, а також початок ери націоналізму”.

Далі буде...

Якщо сьогодні в МВС Херсонської області (Комсомольський відділок) не приймають анкети подані до паспортного столу українською мовою (а лише російською), то як тоді будуть поводити себе посадовці, коли матимуть російську мову другою державною? Чи не виникне ситуації коли треба буде заповнювати документи лише російською?

5. Питання про “старшого брата”.

Спитайте, в яких шкурах бігали ведмеді на російських теренах, коли у ІХ столітті через Київ проходили важливі торговельні шляхи?

Або:

Коли українські селяни (під Австро-Угорщиною) обирали депутатів до Австрійського сейму, чи мали якісь права селяни “старшого брата”?

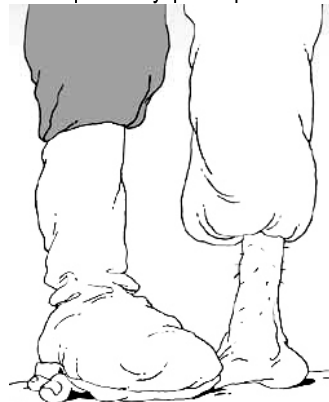
Або:

Яких відсоток писемних людей мешкав у Гетьманській Державі у XVI-XVII столітті (90% відсотків серед чоловіків та 70% серед жінок) та який в Росії (лише серед бояр 25%)?

Або:

Коли з’явилася перша писемна згадка про Україну (1187), а коли про Росію (лише за часів Петра Кривавого)?

Усі вищенаведені приклади питань та відповідей лише приклади. Тому будьте завжди готові дати рішучу відсіч будь-яким проявам українофобії.

На “дружні” нозі двомовності

Про те, як люди перейшли на українську мову спілкування. Текст та стилістика збережені.

Оленка. Київ.

Якесь безглуздя! Моє хобі - це вивчення іноземних мов. Я два роки жила в іншій країні, де без проблем вивчила їх мову,

тому що її можна було почути скрізь... від преси до малих дітей. В Україні ж, щоб почути мову її народу, треба добре попрацювати. Звісно, хто шукає - той знаходить. За цей рік, який я в Україні, після своїх мандрів, я знайшла і газети, і радіо, і українську літературу... але все це в такій мізерній кількості... ща заплачу. Добре, що я працюю біля Могилянки, тут можна почути звуки рідної мови :-)

Але я вірю, що ця ситуація зміниться в майбутньому... Колісь... Починати треба з себе...

Андрій. США.

Мені завжди вдавався один трюк коли я ще жив в Україні за радянських часів. Вживав я цей трюк в Харкові.

Коли треба було звернутися до когось, я завжди питав:

“Перепрошую - ви розумієте українську мову?”

Якщо людина казала “ні/нет” я переходив на російську - але треба було бачити повний конфуз на обличчі співрозмовника/ці!

Якщо казали “да/так” я продовжував розмову українською але ніякої зверхності з боку співрозмовників я не відчував.

Щомісяця організатори спільно з волонтерами відвідуватимуть по кілька дитячих установ соціального спрямування у двох областях України та привозитимуть дитячу літературу для створення бібліотек. Через певний період часу волонтери “Пласту” та “Витанії” відвідуватимуть сиротинці і спілкуватимуться з дітьми стосовно подарованих книжок.

Окрім того, організатори залучатимуть до акції відомих особистостей - письменників, зірок театру, шоу-бізнесу та спорту. Вони так само спілкуватимуться з дітьми, обговорюючи літературу новостворених міні-бібліотек.

Вже 25 жовтня благодійні заходи відбудуться для дітей із Таврійської, Скадовської та Новокиївської шкіл-інтернатів.

Партнерами проекту поряд з іншими організаціями, такими як Національна скаутська організація “Пласт”, МХО “Витанія”, АКБ “Східно-європейський банк” та інші, в організації заходу на Херсонщині також прийняв участь Херсонський осередок СУМ в Україні.

Впродовж прес-конференції, на якій окрім організаторів та партнерів були присутніми також представники місцевих ЗМІ, було висвітлено основні кроки проекту та визначено цілі кожного з них. Окрім цього учасникам прес-конференції було показано фото- та відеоматеріали про хід проєкту на Херсонщині. У найближчий час залучити до акції якнайбільшу кількість установ та організацій, зокрема книгарні та місцеві бібліотеки.

Меморіал буде реставровано!

В минулих числах “Гарту” ми згадували про необхідність реставрації меморіалу “Борцям за волю України”, розташованого біля Раденського лісництва. На чергових сходах осередку було прийняте рішення про невідкладну мандрівку до Меморіалу. Вже закуплено необхідні матеріали (оліфу, лак та пензлі) та визначено дату мандрівки - 26 жовтня. Результати акції будуть висвітлені в наступному номері часопису.

Історія СУМу: Харківський процес над СВУ-СУМ

Інформація про створення та діяльність Спілки Української Молоді, якою володіємо, взята зі спогадів рідних та друзів засновників СУМ (насамперед сестри Миколи Павлушкова, Наталії), стенографічного запису судового процесу проти СВУ-СУМ у 1930 році та спогадів людей, які брали участь у підпільних гуртках СУМ або про існування яких їм було відомо.

У грудні 1929 року Сталін, починаючи так звану колективізацію сільського господарства, проголосив гасло "ліквідація куркуля як класу". Насправді це означало докорінну руйнацію тисячолітнього укладу українського села, знищення хлібороба-власника і запровадження колгоспного рабства. Це сталінське гасло означало по суті також загрозу фізичного знищення всіх інших національних прошарків (передусім - культурної верстви), які не сприймали мос-

або радили, щоб у камері він "добре подумав".

З 9 березня по 19 квітня 1930 року в тодішній столиці радянської України - Харкові - відбувся суд над 45 підсудними, яких звинуватили в належності до підпільних організацій СВУ-СУМ. Більшовики влаштували із суду показовий процес, який навіть транслювався по радіо, з єдиною метою - дискредитації руху патріотичних сил та залякування широких мас. Однак і

відродженні Української Автокефальної Православної Церкви; йому пропонували перебраться епископську кафедру в Києві, але він відмовився, заявивши: "У моїй душі борються святий і гайдамака, гайдамака перемагає, і тому не можу бути єпископом".

Володимир ДУРДУКІВСЬКИЙ - директор київської середньої школи ім. Т. Шевченка, учні якої творили основне ядро Спілки Української Молоді.

Осип ГЕРМАЙЗЕ - професор університету; єврей за походженням, що присвятив своє життя розвитку української культури.

Андрій НІКОВСЬКИЙ - письменник, блискучий публіцист, колишній міністр закордонних справ в уряді УНР.

Людмила СТАРИЦЬКА-ЧЕРНЯХІВСЬКА - талановита письменниця.

Олександр ЧЕРНЯХІВСЬКИЙ - чоловік Л. Старицької-Черняхівської.

Микола ПАВЛУШКОВ - студент Київського університету, організатор і натхненник СУМу, племінник С. Єфремова.

Борис МАТУШЕВСЬКИЙ - студент, наймолодший із підсудних, побратим М. Павлушкова.

Підсудні на Харківському процесі

ковського більшовизму і противились зросійщенню України. Протисовєтські настрої на селі набували все гостріших форм, проявляючись у терористичних актах проти більшовицької адміністрації і навіть у локальних повстаннях.

З 30-х років почалося масове винищення національно-свідомої інтелігенції - в першу чергу ліквідація 9/10 українських письменників, поетів, вчителів. Навесні 1929 року почалися масові арешти по всій Україні. ГПУ арештовувало кожного, на кого падала найменша тінь підозри в протистоянні владі. За ґрати потрапили люди, які становили ядро національно-визвольного руху. Російський більшовизм випустив своє отруйне жало. До заарештованих застосовувалися недопустимі жодними законами методи слідства - жорстокі катування та витончені тортури. Миколу Павлушкова, наприклад, кілька разів водили до внутрішнього двору ГПУ, інсценуючи розстріл. Після чого вели на допит

підсудні скористалися з публічності процесу - для проголошення ідей національно-визвольної боротьби. Твердо прозвучали заяви Павлушкова та Матушевського про те, що СУМ було створено задля боротьби за звільнення України з московської неволі.

З головних учасників СВУ-СУМ на лаві підсудних опинилися:

Академік Сергій ЄФРЕМОВ - "совість України", як називали його друзі; визначний учений, історик літератури, що брав активну участь в українському відродженні вже з кінця 19-го століття; від 1904 року редагував єдиний на той час у Російській імперії український щоденник; колишній товариш (радник) Голови Центральної Ради; один з організаторів Академії Наук за часів гетьмана Павла Скоропадського.

Володимир ЧЕХІВСЬКИЙ - колишній прем'єр уряду УНР, що мав високу теологічну освіту і брав активну участь у

Микола ЧЕХІВСЬКИЙ - священик УАПЦ ... та інші.

Сергій Єфремов був не тільки головним звинуваченим, але й найпристраснішим оборонцем усіх підсудних, перебираючи всю вину за діяльність СВУ-СУМ на себе. Гідно й мужньо тримався його небіж, голова Спілки Української Молоді, Микола Павлушков, чий допит на суді тривав 2 дні. У своїй останній промові Павлушков заявив, що всю відповідальність за діяльність СУМ бере на себе.

Намагаючись приховати ще нерозкриті сторінки діяльності організації, він підкреслює, що у справі СУМ "вже все пояснене, все викрите". У словах Миколи прозвучала щира турбота за свого товариша. "Провина Бориса на дев'ять десятків лежить на мені, і за ці дев'ять десятків не він, а я повинен відповідати". Ці слова найкраще характеризують Миколу Павлушкова як провідника і як людину. Надзвичайну мужність виявила також Людмила Старицька-Черняхівська, про яку казали, що то вона, а не судді, провадила процес, збиваючи своїми репліками прокурорів з пантелику.

Судовий вирок було оголошено у Великодню ніч, з 19 на 20 квітня 1930 року. Той збіг, що вирок оголосили наприкінці Страсного тижня, для багатьох став символом мученицького шляху на Голгофу,

На цьому фото лише верхівка айсберга. Підсудні на процесі у справі "Спілки Визволення України": С.Токаревська, М.Івченко, Л.Старицька-Черняхівська, О.Черняхівський, Б.Матушевський та ін. 1930 р., Харків

Григорій ГОЛОСКЕВИЧ - відомий філолог.

Григорій ХОЛОДНИЙ - науковий співробітник Академії Наук.

Вадим ШАРКО - професор математики.

яким пройшли герої процесу над СВУ-СУМ, яким ішла Україна. Провідників, у тому числі Єфремова, Чехівського, Дурдуківського, Ніковського і Павлушкова, засуджено на

смерть із заміною, "зважаючи на могутність радянської держави", на десяти-річне ув'язнення із суворою ізоляцією. Матушевського засуджено на чотири роки тяжких робіт у Сибіру.

Вивезений на далеку Північ, Микола Павлушков так і не повернувся із заслання. Його тримали в тюремному ізоляторі на Соловках, де за сто років до того помер, після 25 років ув'язнення, останній кошовий Січі - Петро Калнишевський. У 1937 році Миколі Павлушкову та іншим засудженим у справі СВУ-СУМ було додано до строку покарання ще по десять років. Їх мучили тяжкою працею, голодом, холодом, побоями. Підтримувала в'язнів їжа лише їхня дружба та зрідка дозволені листи з України.

3 листопада 1937 року начальник соловецького табору наказав на честь 20-х роковин Жовтневої революції розстріляти 300 в'язнів до цього кривавого списку увійшли визначні українські письменники, діячі культури, науки, визвольного руху. До цього списку увійшов і Микола Павлушков.

Борис Матушевський після 18-річного заслання повернувся до Києва, де помер у 1977 році. На його похорон зібралося багато людей. "Пішов від нас останній нащадок одного з останніх родів чесної української інтелігенції, яка бажала добра і тільки добра любій своїй Батьківщині" - було сказано в останньому слові.

Публічний процес був лише першим кроком радянської влади у справі знищення руху СУМ. Дуже швидко після суду в'язниці України почали заповнюватися молоддю, яку підозрювали у належності до Спілки. Та це не залякало молодь - радше довідавшись про існування СУМ, вона почала творити власні таємні гуртки з цією назвою. У 1930 році, наприклад, по селах та містах Київщини поширювались листівки з підписом: "СУМ".

Про діяльність СУМу за кордоном читайте в наступному номері "Гарту".

Український політичний рух на Херсонщині в період Національної Революції

Продовжуємо історичний огляд, присвячений подіям Української Революції (Перших Визвольних Змагань) на Херсонських землях. Хронологічно цей огляд торкається періоду 1917-1921 рр., географічно теренів сучасної Херсонської області.

У попередньому числі "Гарту" читачі мали змогу ознайомитись із матеріалом пана Д. Белого і сформуванню загальне уявлення про перебіг революційних подій на Херсонщині. Для того, аби краще зрозуміти причини та наслідки наших політичних невдач на початку ХХ ст., відчутти атмосферу, в якій херсонці боролись за самостійність України, ми друкуємо матеріали, що розкривають досі невідомі херсонцям сторінки українського життя нашого краю.

Однією з таких сторінок є Український Народний Будинок, котрий став серцем визвольної боротьби херсонців. Необхідно зазначити, що з січня 1918 року в історії Херсона починається складний і кривавий період бра-

депутатів вирішили об'єднатися на платформі визнання Центральної Ради, а вже у лютому з'їзд переобраної Ради визнав владу Народних комісарів. У цей період відбулися програбування арсеналів і військо-

Український Народний Дім, вул. К. Маркса, 20

товбивчої війни. Він тривав до квітня, а потім на деякий час вщух, щоб пізніше з новою силою розгорітися знову. Вперше в історії нашого міста людське життя, честь та гідність нічого не були варті, на вулицях стріляли одне в одного колишні громадяни єдиної держави, рвалися снаряди, - на Херсонщині пала й кривавила громадянська війна...

Цей період в історії нашого краю був зумовлений збройним конфліктом між Українською Народною Республікою та Радою народних комісарів, демобілізацією армії, Брест-Литовською угодою та трагічними подіями встановлення Радянської влади в Одесі та Миколаєві. Ситуація змінювалася майже щодня. Ще на початку січня в Херсоні українська Рада військових депутатів та Рада робітничих

вих складів, озброєння добровільних військових формувань, які підтримували різні політичні течії (і серед них створення загонів вільних козаків), численні обшуки, експропріації, сутички і, нарешті, грандіозне збройне повстання херсонців проти австро-німецьких військ та погром Українського народного будинку та Українського національного театру, який влаштувала Спілка фронтників у березні 1918 року.

І на тлі цих трагічних подій стає відчутним потужний розвиток українських національних культурно-просвітницьких інституцій: реорганізованої у "Просвіту" "Української Хати", "Української Книгарні", товариства "Думка", Української вчительської спілки, Української студентської громади, постійних курсів з української мови,

Українського національного театру тощо.

Ми повинні пам'ятати, що саме в ці дні в Херсоні все, що було пов'язано з українством, було небезпечним для життя: вистави новоствореного українського театру під час загострення політичної ситуації в місті проходили при напівпорожньому залі (глядачів налякали чутки, що всіх, хто ходить на українські вистави, розстріляють), курси української мови на деякий час припинили свою діяльність, була закрита й українська газета "Дніпро", - це лише деякі наслідки встановлення у місті Радянської влади.

В цьому киплячому котлі революції справжньою опорою для українського руху виявився Український Народний Будинок, що об'єднував під одним дахом херсонське товариство "Про-

віта", видавниче товариство "Українська книгарня", товариство "Вільне козацтво", "Українську Революційну Раду", редакцію газети "Дніпро" та інші українські установи.

Нині у будинку 20 по вулиці Карла Маркса розташовується відділення "Брокбізнесбанку".

Дементій Бєлий

У наступному номері Ви дізнаєтесь про організації, що працювали в Українському Народному Будинку.

Світлини: Український Народний Дім середини ХХ сторіччя та сучасний вигляд.

www.old.at.ua - інтернет-музей "Старий Херсон"

“Нам нецікаво співати російською”

- Хлопці, ви вперше у Хмельницькому, так? Погуляти містом устигли? Як вам місто? Які враження?

- Дмитро (він же - FA-RA, він же - Дмитро Ігнатов, вокаліст, автор текстів та лідер гурту - P.P.): Так. Уперше. Бували проїздом раніше, але щоб отак - то вперше. Затишне гарне місто. Особливо центральна вулиця. Схожа на нашу Херсонську центрову, але зручніша набагато.

- Приємно чути. Ви щойно виступали на такому, можна сказати, неформатному заході. Як ви вважаєте: що дають суспільству ТАКІ мистецькі агенції та ТАКІ концерти?

- Мах (Максим Міщенко, гітарист - P.P.): Нам як учасникам, користь у тому, що ми приїздимо в інше місто, спілкуємось з іншими командами. Тобто, спілкування. Глядачам - користь від спілкування між собою, з музикантами. Нагода подивитися, що в нас у країні з музикою твориться, в якому вона стані. А для жителів міста це нагода піти на нормальний, хороший концерт і не досить дорого.

- А взагалі, на вашу думку, яка ситуація з фестивалями різного рівня в Україні?

- Мах: Фестивалів не вистачає, це очевидно. Але зараз потроху процес починає рухатись: набувають популярності наявні фести, створюються нові... Цього року ми вже побували на новоствореному фестивалі “Уніж” - гарна така подія. Сьогодні ми на першому “Спалаху”. Простежуємо позитивну тенденцію.

- Зрозуміло. Давайте трохи поговоримо про мовний аспект творчості. От команда

“D.LEMMA”, наприклад, перший альбом видала українською мовою, і потім Jay B (лідер та вокаліст гурту D.LEMMA - P.P.) в одному з інтерв'ю скаржився, що україномовне R&B нікому в Україні не потрібне, тому вони другий альбом записали російською... Як у вас із цим?

- МураShow (Олександр Мурашов, бас-гітарист та автор музики - P.P.): Та не. Нада прості бити сабой. Ми па-рускі петь не будем!

- Дмитро: Я взагалі не розумію, для чого нам переходити на російську? Ми не будемо співати російською мовою.

- Ви в побуті якою мовою спілкуєтесь?

- Дмитро: В побуті - російською. Але коли до мене звертаються українською - я намагаюся відповідати українською.

- А чому співаєте українською?

- Дмитро: Мені нецікаво російською співати.

- От Сєня з “Мотор’ролли” якось сказав, що вони співають українською, бо російськомовний рок уже все сказав, а україномовному - є де розвернути-ся...

- Дмитро: Є таке. В українській мові можна знайти якісь цікаві моменти для себе і для музики, в принципі. А російською мовою просто нецікаво... Ну я, мабуть, і ніколи не писав текстів російською...

- Від недавнього часу ви є учасниками громадського руху “Не будь байдужим!”, так? Як взагалі ви ставитесь до цього руху? До української мови, культури?

- Дмитро: Перш за все, ми ставимось до цього як музикан-

Завдяки мистецько-музичній акції “1-й Арт-Спалах” напередодні Дня Незалежності мешканці Хмельницького мали змогу наживо почути, побачити та поспілкуватися з херсонським гуртом “Роллік’с”. Я також не був винятком. Отримавши масу задоволення від їх виступу, я не зміг утриматись, щоб не поставити гостям із Херсона кілька запитань після концерту. Коли ще така нагода трапиться? Ось що з цього вийшло:

ти. Як музиканти, котрі виконують україномовні пісні.

А як ви потрапили до цього руху?

- Дмитро: Нас запросили. Валерій, один з засновників цього руху, який був присутнім на презентації нашого альбому, де ми й познайомились, от... І потім вони нас запросили на свою акцію (у Запоріжжя). Для нас як для музикантів, в принципі, цікаво грати на різних концертах. Особливо якщо це правильний концерт, який підтримує українську мову. Причому, для нас це захоплено ще й тому, що привертається увага до українських команд.

- На вашу думку, у якому зараз стані перебуває україномовна музична культура?

- Дмитро: Я гадаю, що поступово прогресує. Просто, можливо, в наших музикантів мало ідей... Якщо будуть хороші цікаві ідеї, навіть українською мовою, це буде “хаватись”. От, наприклад, ми з одним херсонським ді-джеєм робимо електронний проект (ФаНеро - P.P.): ми граємо breaks та Drum & Bass українською мовою. Коли ми виступали в Херсоні у клубі, люди не звикли, що під таку музику йде читка, тим більше українською мовою, та були трохи вражені - їх це зацікавило.

- От ви викладаєте на сайті музику для вільного скачування, в тому числі все “свіже” з’являється оперативно... Ви не боїтесь, що через це люди не купуватимуть ваших дисків?

- Дмитро: Головне, щоб люди їх (пісні) почули.

- Ну, добре. А от з концертами як у вас? Користується “Роллік’с” у цьому плані попитом?

- Дмитро: Починаючи з червня ми дали десь близько десяти концертів... Я не рахував точно... Взагалі-то ми цим не заробляємо. В кожного з нас є свої справи в Херсоні і ми надійно стоїмо на ногах.

- Тобто ви граєте у своє задоволення?

- Дмитро: Так. Ми можемо вибирати: куди нам поїхати виступати. От, наприклад, “Перлини сезону”, де гонорару немає, але є всеукраїнська трансляція цього фестивалю.

- Ви з кимось “дружите гуртами”?

- Дмитро: Я б не сказав, що ми там з кимось дружимо, бо дружити - це день-у-день зустрічатись з кимось... А так, товаришуємо і з “Мотор’роллою”, і з “ФлайZZою”, і з “Тартаком”... І з “Бумбоксом” у нас гарні стосунки...

- До речі про “Тартак”... Свого часу був проект “Тартак” та друзі. Система нервів”. Туди увійшов ваш спільний трек “МікРОFF/ОНна перевірка”. До речі, цю пісню “Тартак” досі виконує на своїх концертах. Як сталося, що ви потрапили на очі Положинському?

- Дмитро: А це випадково сталося, на фестивалі “Перлини сезону” 2002-го року. У нас був саунд-чек (налаштування інструментів та репетиція перед концертом - P.P.), а Положинський там споглядав це все. Потім підходить і каже: “Пацани, є у

вас якісь записи?". Ну, ми йому дали, а через деякий час він по-дзвонив і каже: "Давайте пісню зробимо спільну?". Я кажу: "Да-вай". Потім ще спільний кліп зняли, концерти спільні пішли і таке інше... У рамках цього про-екту ("Тартак та друзі").

- І наостанок просте питан-ня: коли порадуйте своїх при-хильників чимось новеньким?

- Дмитро: От зараз знімає-мо кліп на пісню з нового альбо-му, пісня має назву: "Бий/бий". Нова платівка ще не готова - ли-ше три пісні записані. Тобто аль-бом у процесі. Вийде не раніше наступного року.

Коротка довідка:

Гурт "Роллік'с" був створений у 2000-му році в Херсоні і спочатку вико-нував хіп-хоп, реп-музику з вико-ристанням семплів. Пізніше стиль му-зики змінився на альтернативний з начиткою (дехто називає реп-кором).

Назва походить від англійського "Rollick", що в перекладі означає бавитися, шуміти або робити незвичай-ні витівки.

Команда співає винятково укра-їнською мовою через своє пере-конання в тому, що справжня україн-ська музика може звучати тільки укра-їнською мовою.

В своїх піснях "Роллік'с" не обмежується якоюсь однією темати-кою, а намагається розкрити побіль-ше життєвих ситуацій, близьких су-часній молоді. У творчості гурту зав-жди буде місце розважальним тем-мам, сумним і філософським, соці-альним та політичним, темам кохан-ня, почуттів та емоцій. При цьому гурт за допомогою своєї творчості займає активну громадянську позицію.

Руслан Рудомський

Світлини: www.rolliks.com.ua

ПОЛІТЕЗ Молодіжний погляд на сучасну політику

Останнім часом вмикати телевізор стало надто ве-село. Часом робиш це тупо "по-приколу". Особливо ра-дісно стає о 19.30 на "1+1". Інколи наша Україна (не плу-тати з блоком) нагадує організм людини. До речі "Наша Україна" теж асоціюється з одним із органів.

Давайте пофантазуємо. З огляду на те, як працюють усі наші гілки влади, Україна -організм жінки. У цьому легко пере-свідчитись, спостерігаючи робо-ту парламенту. До речі, парла-мент буває фейсом держави, адже ним часто торгують. Рото-ва порожнина фейсу - комуністи. Ротом цим можна зробити багато чого, - і комуністам доб-ре, і народу приємно. Блок Лит-вина теж важливий орган, - усі їх хочуть, але вони нікому не да-ють, тож часто за них відпра-цьовують комуністи. "Партія ре-гіонів" - м'язи рук, - багато чого можуть, але часто буває просто облом: комуністи самі все зроблять. Середнім пальцем руки є Віктор Янукович. Саме він часто вказує всім іншим на вірний шлях кудись туди, що є соціалістичною партією. На жаль у неї зараз політичний за-пор. Вказівним пальцем є Нестор Шуфрич, він все знає, все покаже та усіх пошле. Великим пальцем є Аня Герман, така ж велика. Безіменний па-лець - Коля Азаров. Ну ніяк не можу його хоч якось по-нор-мальному назвати. Мізинець - Інна Богословська, - запхнути можна куди завгодно: і у вухо (Міністр Внутрішніх справ), і у носа (Чернівецький), і у соці-алістичну партію. Тільки тоді до-ведеться руки мити.

Серце держави - Льоня

Кравчук. Надто часто воно бо-лить і плаче за Батьківщиною. Ноги - блок Наталки Вітренко - ну дуже вже смердить. Права шкарпетка смердить Росією, а ліва - комунізмом. Бруд між пальцями - основні гасла.

Блок Юлії Тимошенко - важливий жіночий орган. Мож-на і побачити, і помацати, і по-дивитись приємно, але так прос-то під розкішну блузочку не за-лізеш.

Президент України - Ду-ша. Завжди з народом, сповне-на патріотизму ховається десь там під блоком Юлії Тимошен-ко. Та часом між душею і тілом виникають суперечки. Душа і середній палець не любить, і у п'ятки піти не може - вони смер-дять Росією.

Ніс- мер Києва. Таке вра-ження, що нюхає вія багато чо-го, у нього навіть ніздрі працю-ють не синхронно.

Апендицит - Леонід Куч-ма. Видалили пізно, але краще пізніше, ніж ніколи.

Талія - Фонд держмайна. Не дозволяє зняти з держави останню міні-спідничку, під якою навіть стрінгів немає.

НУНС - сідниці. Одна булка - „Наша Україна", інша - „Народна самооборона". На них міцно сидить Душа. Між булками часто циркулює повітря - на-

гадує про своє існування соц-партія.

Верховна Рада Криму - бородавка. Треба терміново ви-даляти. Смердючі кавелики - Чорноморський флот - у морі не тоне. Сморід з роту - русифіко-вані території. Прищі по всьому тілу - влада на місцях.

Загалом дівчина дуже симпатична. Особливо в районі БЮТу. Але пластичну операцію робити треба терміново. Може після чергових пологів (виборів) вона нарешті виміє ноги, про-чистить стравохід, вилікує сер-це, сходить до стоматолога, зробіть Блок Литвина чолові-ком, видалити бородавки, пере-стане нюхати Черновецьким клей та врешті-решт потопить кавелики. А у 2012 році вийде заміж.

Сподіваємось та зали-шаємось небайдужими.

Сергій Кіхтенко

Символи СУМу та структура організації

Продовжуємо серію статей, присвячених символам та струк-турі організації Спілки Української Молоді в Україні. В цьому номері ми розповімо Вам про прапор та герб СУМу, а також про істрію їх створення.

Прапор СУМ

Він являє собою полотни-щепрямокутної форми (100x150 см) блакитного кольору, виго-товленого з шовку або тонкої вовни. Краї полотнища обшиті шнурком з китицями золотис-того або жовтавого кольору. На правій стороні полотнища, по-

середині, виготовлено велику сумівську емблему (55x65 см), внизу якої півколом розміщено напис "Спілка Української Мо-лоді в Україні" (або іншої крайової організації), під ним горизон-тально „Крайова Управа".

На прапорах окремих осе-редків, міських чи обласних ор-

ганізацій горизонтально розмі-щується назва населеного пун-кту та територіальний статус ор-ганізації. На лівій стороні стяга на малиновому щиті зображено постать Архистратига Михаїла

зі списом в одній руці та щитом із зображенням на ньому тризу-бом в другій (60 x 50 см). Вгорі розміщено напис „Бог і Україна".

Довжина древка прапора - 2 м, товщина - 4 см.

Велика та мала емблеми СУМ

Спілка Української молоді у своїй діяльності використовує велику та малу емблеми.

Ще в 1946 році Центрального Комітет СУМу звернувся до українських малярів, щоб вони виготовили проект сумівської символіки. З усіх надісланих проектів Центрального Комітет СУМу прийняв і затвердив відзнаку-емблему художника Добролежа (офіційно емблема була затверджена на Першому Конгресі СУМ, що відбувся 20-24 березня 1947 року у Авсбурзі).

Подаємо пояснення сумівської емблеми в інтерпретації Олекси Калинника (свого часу Голова Центрального Комітету СУМ та редактор "Авангарду"):

"Зовнішня форма емблеми нагадує нам у цілому щит з княжих часів, коли воїни княжої України, як оборонці рідного краю, користувалися щитом у боротьбі проти ворогів українського народу. На середині розміщені три літери "СУМ", які чітко відображують форму українського державного гербу - тризуба.

Отже, Спілка Української Молоді в своїй програмі прагне підготувати кадрів для відновлення державности України і свято береже символ державности - національно-державний герб - тризуб. Як самостійна молодеча організація, свою назву відображує в трьох літерах "СУМ", в яких втілено державний герб України, що є жовтого кольору на фоні синього, відображуючи наш державний прапор синьо-жовтого кольору. Три літери "СУМ" є білої фарби, яка символізує чистоту ідеї.

Дальше під трьома літерами "СУМ" схрещені по два дубові листки, а по середині цих дубових листків, кінцівками схрещені дозрілі жолуді. Дубові листки символізують міць, силу, бо дуб є найміцнішим деревом,

жолуді символізують овочі праці сумівського руху. Бо ж на світі є такі дерева, що цвіт тих дерев протягом свого часу не дає ніяких овочів, отже, був на тому дереві пустоцвіт. Тому що СУМ є творчо-активний і за час свого діяння дає овочі своєї багатогранної праці, цю його діяльність символізують жолуді.

Дальше від місця схрещених дубових листків і жолудів, знизу доверху біжать симетрично жовті, лінії (знизу вузькі, а чим вище, то ширші). Ці лінії - це промені сходячого сонця, що освічують шлях до мети, до здобуття держави і щасливого життя на нашій українській землі. Ми прагнемо до світла, до сонця.

Таким чином три літери "СУМ", які символізують наш національно-державний герб, знаходяться на бойовому щиті і розміщені на соняшних проміннях, які ідуть знизу доверху кінцівком щита. Чергування кольорів, лінії проміння жовтого кольору, а другі лінії поміж ними синього. Краї цього щита (емблеми) обведені з усіх боків замкненою широкою лінією золотого кольору (немов у твердій оправі), щоб наша молодь тримала цей-символ перемоги і свято берегла його від ворогів".

Мала емблема Спілки Української Молоді - три літери "СУМ", які стилізовані під національний герб тризуб.

За матеріалами sum.org/wiki/

Неписана історія, або Бандера у коміксах

Автором текстів став довголітній голова Центральної Управи СУМ та редактор журналу "Крилаті" Омелян Коваль. Ілюстрації до книги намалював бельгійський художник, на псевдо Нептун. Книга вийшла накладом 2 тисячі примірників. В її основі - історичний факт - вбивство агентом КДБ Сташинським Степана Бандери.

За словами Святослава Липовецького, тепер в нашій державі є багато людей, які спекулюють іменем Бандери, але, на жаль, вони дуже мало знають про нього. "Тому, окрім коміксів про вбивство, ми вмістили 30 історичних фото, багато з яких опубліковано вперше. Також ми подали біографічні дані".

Вперше "Вбивство з наказу КГБ" публікувалося 1977 року в журналі "Крилаті", який видає Світова Управа СУМ. Вахтанг Кіпіані, журналіст, який робив

фільм про Степана Бандеру до проекту "Великі українці", наголошує, що ті числа коміксів тридцятирічної давності вже стали бібліографічною рідкістю. "Добре, що нині Спілка Української Молоді в Україні взялася перевидати й "переупакувати" цей оригінальний матеріал, доповнивши цікавою підбіркою фотографій та спогадом про батька Наталки Бандери", - говорить журналіст.

Кіпіані також наголосив, що вже багато років цікавиться цією видатною історичною фігурою і переконаний, що ідеалізм, жертвність Бандери та його патріотизм - це якраз те, чого так бракує нинішнім українським політикам

Нагадаємо, що 2007 року СУМ в Україні вже видали книгу коміксів "Україна в боротьбі", яка була перевидана вже чотири рази. Загальний наклад книги - 22 тисячі примірників, з них 10 тисяч видано російською мовою.

Увага, конкурс!

Дайте відповідь на поставлене питання та станьте власником сумівського кухля! Для цього потрібно:

1. Відповісти на питання: "Якого числа/місяця/року було проголошено утворення Спілки

Незалежної Української Молоді?"

2. Відповідь направити смс-повідомленням на номер: 8 (093) 725 67 45

3. В разі правильної відповіді на поставлене питання Ви отримаєте подальші інструкції з отримання призового кухля.

Шановні читачі!

Редакція часопису "Гарт" запрошує Вас до співпраці. Якщо Ви маєте цікаві матеріали, що стосуються подій української історії, політики і культури (особливо на Херсонщині) або бажа-

єте висловити свою власну думку стосовно цих подій, звертайтеся за тел. **8(093) 6644249** або за електронною адресою:

chas_gart@meta.ua

Ми завжди будемо Вам раді!

Засновник:

ХМО СУМ в Україні

Головний редактор:

Павло Подобєд

Шеф-редактор:

Дмитро Ломоносов

Інформаційні партнери:

www.kherson.org.ua

www.old.kherson.ua

www.cym.org

www.cerkva.ks.ua

Розповсюджується безкоштовно серед членів та прихильників Херсонського осередку Спілки Української Молоді в Україні

Електронна адреса

редакції:

www.kherson@gmail.com

Наклад: 50 примірників